

کارکرد آموزش و پرورش در نهادینه‌سازی هویت ملی دانش‌آموزان از منظر کارکنان مدارس

(با تأکید بر مدارس دولتی متوسطه شهر تهران)^۱

* سمیرا میرزاپور

E-mail: samira.mirzapour@gmail.com

** افسانه زمانی مقدم

E-mail: afz810@gmail.com

*** پرورش جعفری

E-mail: pjaafari@srbiau.ac.ir

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۴/۳۰

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۱۱/۱

چکیده

هدف از انجام این تحقیق، بررسی کارکرد آموزش و پرورش در نهادینه‌سازی هویت ملی دانش‌آموزان است. جامعه آماری معلمان، مدیران و معاونان مدارس متوسطه عادی دولتی شهر تهران به تعداد ۲۵۱۴۹ نفر است. حجم نمونه براساس فرمول کوکران، ۳۷۸ نفر تعیین شد. برای نمونه‌گیری، شهر تهران به ۵ منطقه جغرافیایی تقسیم شده و در هر منطقه نمونه‌گیری به‌صورت خوشه‌ای صورت گرفت. بدین ترتیب ۴۰۰ پرسشنامه توزیع و جمع‌آوری شد. ابزار پژوهش عبارت است از دو پرسشنامه محقق ساخته که نخستین، برای تثبیت ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌ها تنظیم شده و ۳۰ نفر از خبرگان به آن پاسخ گفتند و دومین، مبتنی بر چارچوب نظری مستخرج از ادبیات تحقیق و نظر خبرگان تدوین شده است. این ابزار ۳۱ گویه دارد که جمعاً سه بعد فرهنگی، تاریخی و اجتماعی هویت ملی را مورد سنجش قرار می‌دهد. پس از اطمینان از روایی و پایایی مناسب ابزار به روش روایی محتوایی و نیز محاسبه آلفای کرونباخ به میزان ۰/۸۴، سؤالات تحقیق با استفاده از آزمون‌های آماری T، تحلیل عاملی و تحلیل شبکه‌ای با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS و سوپر دیسیژن تحلیل شدند. آزمون تحلیل عاملی و بارهای عاملی محاسبه شده، نشان‌دهنده‌ی کارکرد بالای آموزش و پرورش در نهادینه‌سازی هویت ملی دانش‌آموزان در ابعاد مورد مطالعه هستند. نتایج ۲ مؤلفه در بعد فرهنگی، ۲ مؤلفه در بعد تاریخی و ۲ مؤلفه در بعد فرهنگی و ۲ مؤلفه در بعد اجتماعی هویت ملی را معرفی کردند. که به ترتیب عبارتند از: «نمادها» و «نگرش و رفتار» در بعد فرهنگی، «روند تاریخی» و «آثار تاریخی» در بعد تاریخی و نیز «اندیشه و رفتار مدنی» و «احساسات مدنی» در بعد اجتماعی. هم‌چنین به ترتیب ابعاد «فرهنگی»، «اجتماعی» و «تاریخی» اولویت دارند.

کلید واژه‌ها: هویت ملی، آموزش و پرورش، مقطع متوسطه، تهران، ایران.

۱. این مقاله برگرفته از رساله دکتری با عنوان «ارائه مدلی به منظور ارتقای نقش آموزش و پرورش در شکل‌دهی هویت ملی دانش‌آموزان» از دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران است.
- * دانش‌آموخته دکتری مدیریت آموزشی، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
- ** دکتری مدیریت آموزشی، دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، نویسنده‌ی مسئول
- *** دکتری مدیریت آموزشی، دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران